

Εισαγωγή στην Ευρωπαϊκή Αγροτική Διακυβέρνηση

Ευρωπαϊκό Κέντρο Αριστείας Jean Monnet

Αθήνα 15.10.2014

Χαρακτηριστικά της γεωργίας

1. Φυσικά

- Εξάρτηση από το περιβάλλον
- Εποχικότητα πολλών δραστηριοτήτων
- Κίνδυνοι της παραγωγής

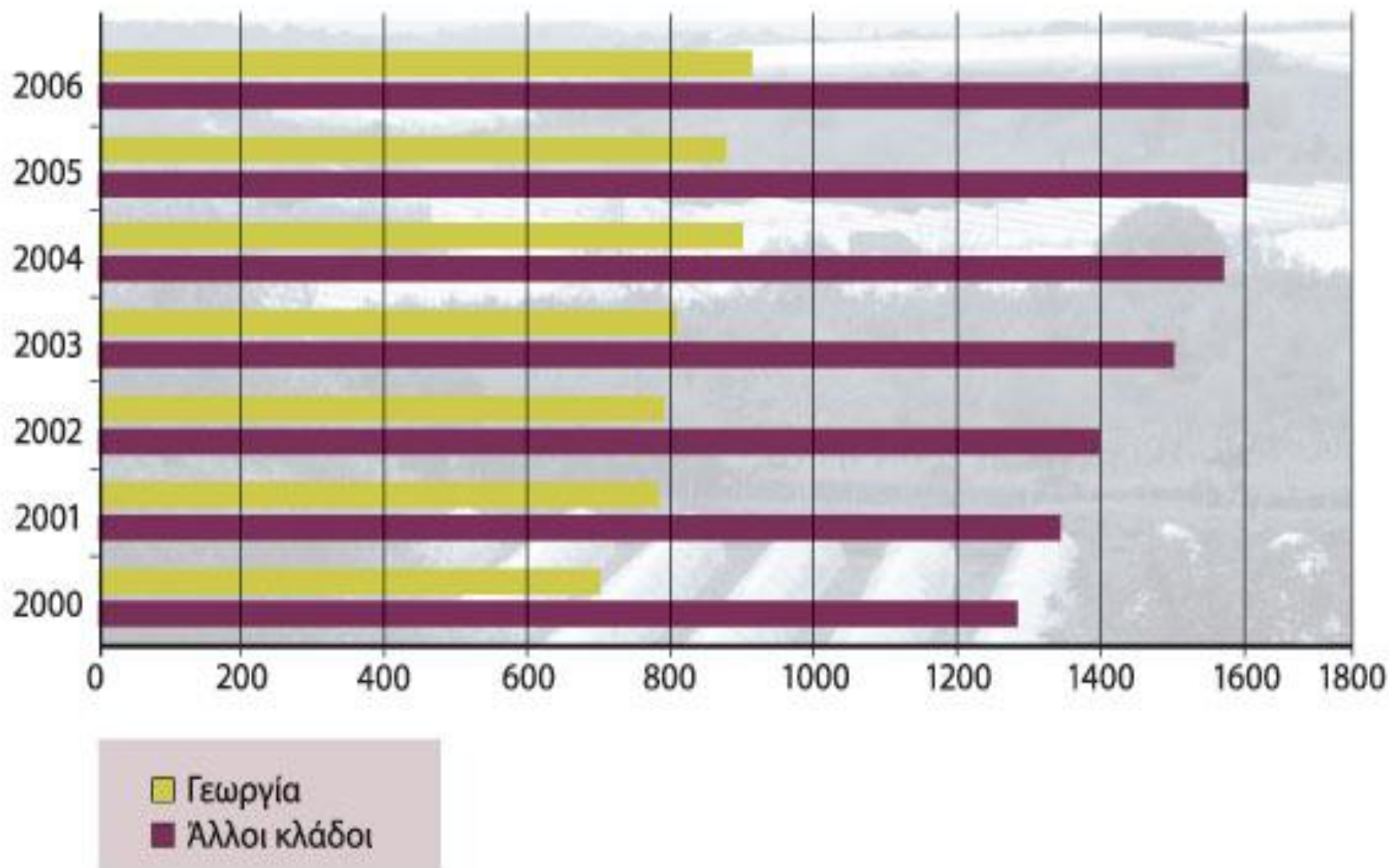
2. Διαρθρωτικά

- Μεγάλο πλήθος παραγωγών/μεγάλος αριθμός μικρών αγροτικών εκμεταλλεύσεων
- Γεωγραφική διασπορά των παραγωγικών μονάδων
- Μικρή κινητικότητα των συντελεστών παραγωγής
- Ανθρώπινοι πόροι

3. Οικονομικά

- Χαμηλή παραγωγικότητα των συντελεστών παραγωγής
- Συνθήκες που ομοιάζουν προς τον τέλειο ανταγωνισμό
- Μικρές ελαστικότητες

**ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΜΕΣΩΝ ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΩΝ ΜΗΝΙΑΙΩΝ ΑΠΟΔΟΧΩΝ ΣΤΗΝ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΜΕΣΟΥ ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΜΗΝΙΑΙΟΥ
ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΣΤΗ ΓΕΩΡΓΙΑ – ΕΥ 27**

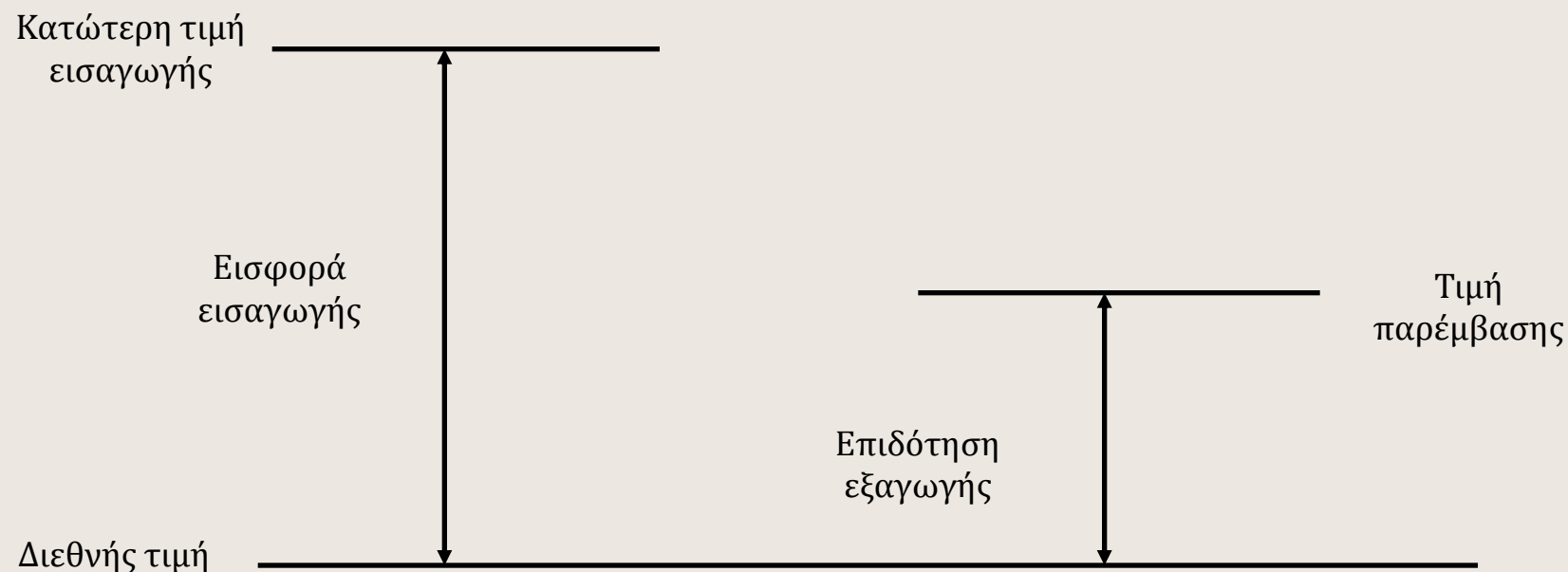
Η Κοινή Αγροτική Πολιτική (ΚΑΠ)

- ❖ Ιδρυτική Συνθήκη της Ρώμης 1957 (ΕΟΚ)
Άρθρα 39-47
- ❖ Διάσκεψη της Στρέζα 1958
Κατευθυντήριες γραμμές της ΚΑΠ
- ❖ Έναρξη εφαρμογής της ΚΑΠ το 1962

Κατευθυντήρες γραμμές της ΚΑΠ

- Δημιουργία ενιαίας αγοράς
- Κοινοτική προτίμηση
- Χρηματοδοτική αλληλεγγύη
 - ΕΓΤΠΕ
- ❖ Προσπάθεια να συνδυασθεί ένας ισχυρός *προστατευτισμός με τους κανόνες της ελεύθερης αγοράς*
- ❖ Ίση μεταχείριση άνισων και διαφορετικών υποκειμένων

Μηχανισμός στήριξης των τιμών των σιτηρών στην ΕΕ

Χρηματοδότηση της ΚΑΠ

*Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων
(ΕΓΤΠΕ)*

- ❖ Δεν αποτελεί ξεχωριστό χρηματοδοτικό όργανο
- ❖ «Λογαριασμός» στα πλαίσια του κοινοτικού προϋπολογισμού για τη χρηματοδότηση των μέτρων στήριξης
- ❖ Τμήμα Προσανατολισμού: διαρθρωτικά μέτρα (περ. 10%)
- ❖ Τμήμα Εγγυήσεων: εξασφάλιση των εγγυημένων τιμών (περ. 90%)
- ❖ Από το 1999 : Παραμένει το Τμήμα Εγγυήσεων και Δημιουργείται το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ)

Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΛΗΨΗΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΚΑΠ

Στη διαδικασία εμπλέκονται η Επιτροπή το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

- Η Επιτροπή, αποκλειστικά, καταθέτει τις προτάσεις και το Συμβούλιο λαμβάνει την απόφαση.
- Το Συμβούλιο δεν μπορεί να επεξεργασθεί καμία πρόταση που δεν έρχεται από την Επιτροπή.
- Το Συμβούλιο συμβουλευέται το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
- Αν το Συμβούλιο δεν εγκρίνει μία πρόταση, η Επιτροπή (σε συνεργασία με το Συμβούλιο) καταθέτει νέες προτάσεις μέχρι να επιτευχθεί ο τελικός συμβιβασμός.

ΤΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΩΝ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΩΝ

- Τα πρώτα 30 χρόνια
- Mac Sharry Reform (1992)
- Ατζέντα 2000 (1999)
- Ενδιάμεση Συμφωνία (2003)

Αποτελέσματα εφαρμογής της ΚΑΠ κατά τα πρώτα 30 έτη (I)

- Πολιτική των εγγυήσεων
 - Απορρόφηση της παραγωγής σε εύλογες τιμές ~~Αύξηση~~ της παραγωγής
 - Αύξηση της παραγωγής Αύξηση των εισοδημάτων
 - Επίτευξή του στόχου της Αυταρκείας (10ετία 1970)
 - Διόγκωση των πλεονασμάτων (τέλη '70, '80, αρχές '90)
 Αύξηση των επιδοτήσεων για την εξαγωγή τους
 - Αύξηση του κόστους της ΚΑΠ
- ❖ *Το κόστος αποθήκευσης και διάθεσης του πλεονάσματος είχε οδηγήσει τα έξοδα του ΕΓΤΠΕ να φτάσουν τα 30 δισεκατομμύρια Ecu το 1992, από τα 11 δις που ήταν το 1981*
- Αρνητικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις
- Ανάγκη για μεταρρύθμιση

Αποτελέσματα εφαρμογής της ΚΑΠ κατά τα πρώτα 30 έτη (II)

- ↑ Θεσμικών τιμών μέχρι τις αρχές του '80
- ↑ Παραγωγής 2-3% ετησίως
- ↑ Κατανάλωσης κατά 0,5-1%
- 1985 στήριξη της ΚΑΠ από τον προϋπολογισμό σε ποσοστό 72,86%
- 1975-1987: ↑ των δαπανών κατά 167%
- ↓ του αγροτικού εισοδήματος κατά 5%
- 80% των δαπανών ~~20%~~ των αγροτ. εκμεταλλεύσεων
- Γάλα και βοδινό κρέας: βαθμό στήριξης 50%

Ελαιόλαδο: 3,5%

Ιστορική αναδρομή της ΚΑΠ (Ι)

1968: Σχέδιο Mansholt , « Γεωργία 1980, μνημόνιο για την αναδιάρθρωση της γεωργίας της ΕΟΚ»

- Εισόδημα των γεωργών ανάλογο με αυτό στους άλλους τομείς της οικονομίας αλλά και συγκρίσιμες συνθήκες ζωής
- Κατεύθυνση της γεωργίας προς μεγαλύτερες και ανταγωνιστικότερες εκμεταλλεύσεις /νεότεροι και πιο δραστήριοι αγρότες

Μέτρα:

- ❖ Μείωση των αγροτών με κίνητρα εξόδου
- ❖ συνεταιρισμοί
- ❖ ευκαιρίες απασχόλησης στο 2γενή και 3γενή τομέα

1972: «Τρεις οδηγίες»

1. Εκσυγχρονισμός των αγροτικών εκμεταλλεύσεων
2. Πρόωρη συνταξιοδότηση (55 ετών)
3. Εκπαίδευση των αγροτών

1975: (4) αποζημίωση των αγροτών στις ορεινές περιοχές

Ιστορική αναδρομή της ΚΑΠ (II)

1985: J. Delors, « Πράσινο βιβλίο»

- Επιδοτήσεις για διαφοροποίηση της παραγωγής προς μη πλεονασματικά προϊόντα
- Βελτίωση της ποιότητας
- Προστασία του περιβάλλοντος
- Συνολική ανάπτυξη της υπαίθρου
- ❑ Μέτρα διαρθρωτικής πολιτικής
- ❑ Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα (ΜΟΠ)

1988: Μηχανισμός Σταθεροποιητών (η πρώτη ουσιαστική μεταρρύθμιση)

1992: ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ MC SHARRY - Συμβούλιο Υπουργών Γεωργίας (21.05.1992)

Αίτια:

- Διαπραγματεύσεις GATT (1986-1994)
- Εσωτερικές Πιέσεις
 - Συσσώρευση μεγάλων αποθεμάτων
 - Υψηλό κόστος της ΚΑΠ

Αλλαγές:

- Μείωση των θεσμικών τιμών προς τις διεθνείς
- Εισοδηματικές ενισχύσεις μέσω των Άμεσων Αντισταθμιστικών Πληρωμών (στρεμματικές/ανά κεφαλή ζώου)
- Διατήρηση των ποσοστώσεων
- Πρόωρη συνταξιοδότηση

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

1. Μείωση των τεράστιων αποθεμάτων
2. Συγκράτηση της δημοσιονομικής δαπάνης της ΚΑΠ (κάτω από το 50% του προϋπολογισμού)
3. Αύξηση των γεωργικών εισοδημάτων με έναν μέσο ετήσιο ρυθμό 4,5% την περίοδο 1992-1996
4. Μετάθεση του κύριου βάρους της προστασίας από τους καταναλωτές στους φορολογούμενους

ΚΑΠ και Διεύρυνση

1.5.2004/ 1.1.2007: 10+2 νέα Κ-Μ.

ΧΚΑΕ

- ↑ Καταναλωτών κατά 100 εκ
- Μέση αγοραστική δύναμη στο 1/3 της ΕΕ15
- ↑ 50% της αγροτικής έκτασης της ΕΕ και κατά 20% της αγροτικής παραγωγής.
- Συμμετοχή του αγροτικού τομέα στο ΑΕΠ από 2.4%-14,6% (ΕΕ15: 2.1%)
- ↑ στο εργατικό δυναμικό από 4,0%-32,3% (ΕΕ15: 4,0%)

Διάρθρωση της απασχόλησης ανά Τομέα, ΕΕ και νέα Κ-Μ.

	Γεωργία	Βιομηχανία	Υπηρεσίες
ΕU27	6,2	27,7	66,1
Βουλγαρία	8,9	34,2	56,8
Κύπρος	4,7	24,1	71,2
Τσεχία	4,0	39,5	56,5
Εσθονία	5,3	34,0	60,7
Ουγγαρία	4,9	32,5	62,7
Λιθουανία	14,0	29,1	56,9
Λετονία	11,8	26,5	61,7
Μάλτα	2,0	30,0	68,0
Πολωνία	17,4	29,2	53,4
Ρουμανία	32,3	30,5	37,3
Σλοβενία	9,1	37,1	53,8
Σλοβακία	4,7	38,8	56,4

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Τέταρτη Έκθεση για την Οικονομική και Κοινωνική Συνοχή, 2007.

1999: AGENDA 2000- Σύνοδος Κορυφής του Βερολίνου (24-25.3.1999)

Αίτια:

- Εσωτερικές Πιέσεις
 - Περιβαλλοντικές επιπτώσεις
 - Διατροφικά σκάνδαλα
- Διεύρυνση προς τις ΧΚΑΕ

Αλλαγές:

- Αμετάβλητες οι αγροτικές δαπάνες για τα επόμενα επτά χρόνια (200-2006)
- Περιβαλλοντικές παράμετροι, Ποιότητα & ασφάλεια των τροφίμων
- Ελευθερία στα Κ-Μ να προσδιορίζουν το ύψος των επιδοτήσεων (περιβαλλοντικά κριτήρια, ύψος της απασχόλησης, συνολικές επιδοτήσεις ανά εκμετάλλευση)
- Συνολική αγροτική ανάπτυξη-δημιουργία εναλλακτικών εισοδημάτων στην ύπαιθρο

ΕΝΔΙΑΜΕΣΗ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΤΗΣ ΚΑΠ

(26.6.2003)

(Fischler Reform)

Αίτια:

- Νέος Γύρος ΠΟΕ
- Διεύρυνση
- Ενίσχυση του Καταναλωτικού-Περιβαλλοντικού Κινήματος
- Αλλαγή στους Διακρατικούς Συσχετισμούς

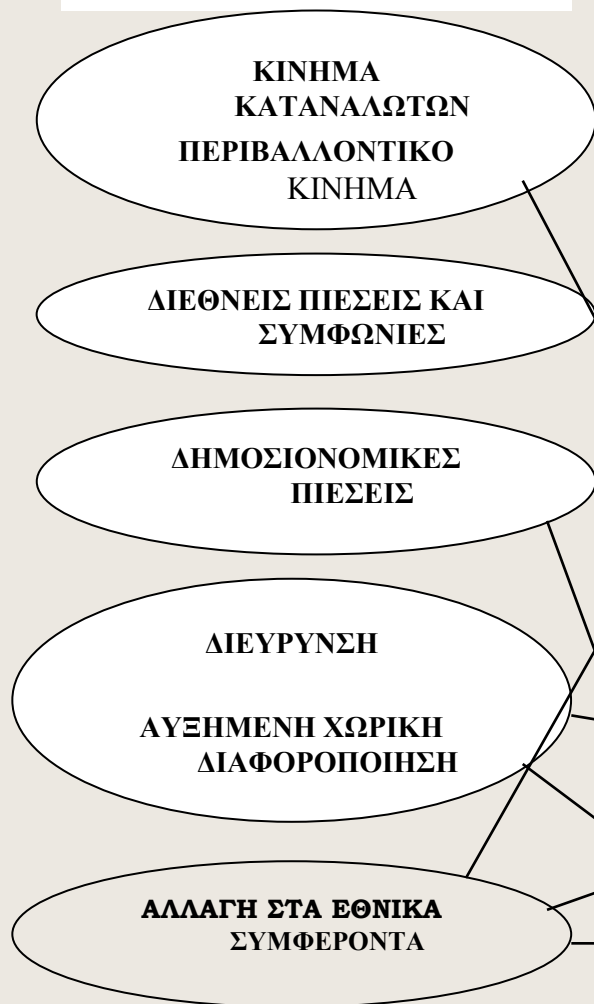
Αλλαγές

- Αποδέσμευση της στήριξης από το προϊόν και τον όγκο παραγωγής (..από το προϊόν στον παραγωγό)
- Ενιαία ενίσχυση με βάση τις ενισχύσεις που εισέπραττε ο παραγωγός την τριετία 2000-2002 (σταθερό ποσό ανά έτος)
- Πολλαπλή συμμόρφωση
- Αρχή της συνυπευθυνότητας (διατήρηση της γης σε καλή κατάσταση, περιβαλλοντικά κριτήρια)
- Περιορισμός της εισοδηματικής στήριξης στις μεγαλύτερες εκμεταλλεύσεις
- Οι εξοικονομούμενοι πόροι διατίθενται για την Αγροτική ανάπτυξη (Ανάπτυξη της Υπαίθρου)
- Πολυλειτουργικότητα του αγροτικού χώρου/ Δημόσια Αγαθά

Ριζική μεταβολή της ΚΑΠ που οδηγείται σε ένα σχήμα κοινωνικής πολιτικής (επιλογές Fischler)

ΒΑΣΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΕΞΕΛΙΞΗΣ ΤΗΣ ΚΑΠ

ΕΞΕΛΙΣΣΟΜΕΝΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΑΙ ΥΠΟΚΙΝΟΥΣΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ

ΒΑΣΙΚΕΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΠ

ΝΕΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΚΑΠ

ΠΥΛΩΝΑΣ 1
ΑΠΟ ΤΗΝ ΣΤΗΡΙΞΗ ΣΤΙΣ ΤΙΜΕΣ
ΣΤΗΝ ΣΤΗΡΙΞΗ ΤΟΥ
ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΣΤΟΧΕΥΣΗ

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΕΠΕΚΤΑΣΗ
ΤΟΥ 2^{ου} ΠΥΛΩΝΑ

ΕΠΑΝΕΘΝΙΚΟΠΟΙΗΣΗ
ΤΗΣ
ΛΗΨΗΣ ΤΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ?
ΤΗΣ
ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ?

ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ

- Πως οι μεταρρυθμίσεις της ΚΑΠ προσπαθούν να ανταποκριθούν στις εσωτερικές και εξωτερικές πιέσεις;
- Πως εξηγείται η διστακτικότητα των πρώτων 30 ετών (1^η περίοδος) και τί συνέβαλε στην επιτάχυνση των μεταρρυθμίσεων από το 1992 και έπειτα (2^η περίοδος/1992-2003);

ΘΕΩΡΗΤΙΚΟΠΟΙΩΝΤΑΣ ΤΗΝ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΤΗΣ ΚΑΠ

- Θεωρία της Δημόσιας Επιλογής
- Φιλελεύθερος Διακυβερνητισμός
- Νέο-θεσμική προσέγγιση (path dependency)

ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ (Θ.Δ.Ε.)

«Οικονομική ανάλυση των πολιτικών θεσμών»

Μέσω της Θ.Δ.Ε. επισημαίνεται η αλληλεπίδραση μεταξύ του οικονομικού παράγοντα και των πολιτικών αποφάσεων.

Άρα μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να διερευνηθεί πως :

1. Οι οικονομικοί στόχοι της κοινότητας (π.χ. αυτάρκεια, ελάφρυνση προϋπολογισμού)
2. Οι οικονομικοί στόχοι των κ-μ (π.χ. βελτίωση του εμπορικού ισοζυγίου μέσω του αγροτικού τομέα),
3. Οικονομικοί στόχοι των ομάδων πίεσης (π.χ αύξηση του αγροτικού εισοδήματος)

έχουν συμβάλει διαχρονικά στη διαμόρφωση της ΚΑΠ.

Η Θ. Δ.Ε. εξηγεί γιατί η Επιτροπή δεν μπόρεσε να «περάσει» στην 1^η περίοδο μεταρρυθμίσεις με προφανές οικονομικό όφελος. (Ισχυρές αγροτικές ομάδες πίεσης)

ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΤΙΣΜΟΣ

«Η Ε.Ε. μπορεί να αναλυθεί ως ένα επιτυχημένο διακυβερνητικό μοντέλο σχεδιασμένο να διαχειρισθεί την οικονομική αλληλεξάρτηση μέσω διαπραγμάτευσης και πολιτικών συντονισμού»

Γενικά η ΚΑΠ διαχειρίζεται μία παράμετρο της οικονομικής αλληλεξάρτησης στα πλαίσια της Ε.Ε., τον αγροτικό τομέα. Αποτελεί μία πολιτική συντονισμού των επιμέρους αγροτικών οικονομιών. Προκύπτει δε από αλληπάλληλες διαπραγματεύσεις που καθορίζονται από τη σχετική διαπραγματευτική δύναμή των κ-μ και τα πλεονεκτήματα που συσσωρεύουν συνάπτοντας συμφωνίες.

Η θεωρητική προσέγγιση του Φ.Δ. δεν μπορεί να εξηγήσει πλήρως τη διστακτικότητα της πρώτης περιόδου και την επιτάχυνση της δεύτερης.

ΝΕΟ-ΘΕΣΜΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

«η Νέο-Θεσμική προσέγγιση έχει ως πυρήνα της την παραδοχή ότι οι θεσμοί έχουν σημασία στον καθορισμό των εκροών της λήψης αποφάσεων, όπως και η ιστορική διαδρομή (path dependency-εξαρτημένη τροχιά)» .

Η θεωρία μπορεί να εξηγήσει την καθυστέρηση στην εφαρμογή οικονομικά αποτελεσματικών μεταρρυθμίσεων λόγω θεσμικών χαρακτηριστικών της 1^{ης} περιόδου σε σχέση με τη δεύτερη.

π.χ. Από τα τέλη της δεκαετίας του 1980 διακόπτεται η ιστορική συνέχεια (εξαρτημένη τροχιά) των προηγούμενων 30 ετών καθώς τα αγροτικά προϊόντα εντάσσονται στις διαπραγματεύσεις της GATT.

Επίσης, οι αποφάσεις για τις αγροτικές επιδοτήσεις λαμβάνονται πλέον όχι σε ετήσια βάση, όπως πριν το 1992, αλλά σε πολυετή. Κατά τη διάρκεια αυτών των πολυετών περιόδων συμβαίνουν μεταβολές στο διεθνές περιβάλλον, εξελίξεις στην αγορά των αγροτικών προϊόντων και το εξωτερικό εμπόριο κ.λπ. Αυτές επηρεάζουν τις αποφάσεις της Επιτροπής και των κρατών – μελών, όσο αφορά στις επιλογές τους για την αγροτική πολιτική. Επιπλέον, διαφορετικές ομάδες πίεσης, σε διάφορες φάσεις, κυριαρχούν στο εσωτερικό της ΕΕ ενώ αλλάζει και η σύνθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Αυτές οι διαφοροποιήσεις συχνά συμβάλουν σε αλλαγές πολιτικής και προωθούν ευρύτερες μεταρρυθμίσεις στην ΚΑΠ

ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΛΗΨΗ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΚΑΠ (1992-2003)

Λήψη
Αποφάσεων

Επιτροπή

Συμβούλιο

Κοινοβούλιο

- Εισοδηματικές ενισχύσεις
- Μείωση των θεσμικών τιμών προς τις διεθνείς
- Πρακτικές φιλικές προς το περιβάλλον

- Δημοσιονομική Πειθαρχία
- Ελευθερία στα Κ-Μ να προσδιορίζουν το ύψος των επιδοτήσεων
- Ποιότητα & ασφάλεια των τροφίμων
- Συνολική αγροτική ανάπτυξη

- Αποδέσμευση
- Ενιαία ενίσχυση
- Πολλαπλή συμμόρφωση
- Αρχή της συνυπευθυνότητας
- Περιορισμός εισοδηματικής στήριξης στις μεγαλύτερες εκμεταλλεύσεις
- Οι εξοικονομούμενοι πόροι διατίθενται για την Αγροτική ανάπτυξη
- Πολυλειτουργικότητα

1992
Μεταρρύθμιση
McSharry

1999
Ατζέντα
2000

2003
Ενδιάμεση
Συμφωνία

Μεταρρυθμίσεις
2008
Έλεγχος
Υγείας
ΚΑΠ

ΑΝΟΙΚΤΗ
ΑΓΟΡΑ

ΥΨΗΛΗ
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

(μία εκτίμηση για)**ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΗΣ ΚΑΠ**

